

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг) в мережі Інтернет

Правовідносини у цій сфері регулюються Податковим кодексом України (далі – Кодекс), Законом України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265).

Встановлення норм щодо незастосування реєстраторів розрахункових операцій у інших законах, крім Податкового кодексу України, не допускається.

Згідно з пунктом 2 статті 3 Закону №265 суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або безготівковій формі, зобов'язані надавати особі, яка отримує або повертає товар, отримує послугу або відмовляється від неї, включаючи ті, замовлення або оплата яких здійснюється з використанням мережі Інтернет, при отриманні товарів (послуг) в обов'язковому порядку розрахунковий документ встановленої форми та змісту на повну суму проведеної операції, створений в паперовій та/або електронній формі (у тому числі, але не виключно, з відтворенням на дисплеї реєстратора розрахункових операцій чи дисплеї пристрою, на якому встановлений програмний реєстратор розрахункових операцій QR-коду, який дозволяє особі здійснювати його зчитування та ідентифікацію із розрахунковим документом за структурою даних, що в ньому міститься, та/або надсиланням електронного розрахункового документа на наданий такою особою абонентський номер або адресу електронної пошти).

Звертаємо увагу, що обов'язок застосування реєстраторів розрахункових операцій / програмних реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО / ПРРО) виникає при продажу товарів (робіт, послуг) не тільки під час здійснення розрахункових операцій, а за умови їх здійснення суб'єктами господарювання в ході ведення ними господарської діяльності. Таким чином, за умови здійснення розрахункових операцій суб'єкти господарювання зобов'язані реєструвати продажі товарів (робіт, послуг) за допомогою РРО / ПРРО, КОРО, РК з врахуванням спеціальних норм Закону № 265.

Форму та зміст розрахункового документа визначено Положенням про форму та зміст розрахункових документів, яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 21.01.2016 № 13, затвердженим в Міністерстві юстиції України 11.02.2016 за № 220/28350.

Закон України від 03 вересня 2015 року № 675-VIII «Про електронну комерцію» (далі – Закон № 675) визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем та визначає права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

Так, підпунктом 14 пункту 1 статті 3 Закону № 675 встановлено, що реалізація товару дистанційним способом – укладення електронного договору на підставі ознайомлення покупця з описом товару, наданим продавцем у порядку, визначеному цим Законом, шляхом забезпечення доступу до каталогів, проспектів, буклетів, фотографій тощо з використанням інформаційно-комунікаційних систем, телевізійним, поштовим, радіозв'язком або в інший спосіб, що виключає можливість безпосереднього ознайомлення покупця з товаром або із зразками товару під час укладення такого договору.

Відповідно до абзацу другого пункту 1 статті 13 Закону № 675 розрахунки у сфері електронної комерції можуть здійснюватися з використанням платіжних інструментів, електронних грошей, шляхом переказу коштів або оплати готівкою з дотриманням вимог законодавства щодо оформлення готівкових та безготівкових розрахунків, а також в інший спосіб, передбачений законодавством України, що регулює надання платіжних послуг.

Разом з тим, Продавець (виконавець, постачальник), надавач платіжних послуг, оператор платіжної системи або інша особа, яка отримала плату за товар, роботу, послугу відповідно до умов

електронного договору, повинні надати покупцеві (замовнику, споживачу) електронний документ, квитанцію, товарний чи касовий чек, квиток, талон або інший документ, що підтверджує факт отримання коштів, із зазначенням дати здійснення розрахунку (пункт 3 статті 13 Закону № 675).

Звертаємо увагу, що обов'язок застосовувати РРО / ПРРО на загальних засадах з 01.01.2022 не поширюється лише на фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку I групи.

Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 164 (зі змінами) (далі – Положення № 164), встановлює вимоги Національного банку до емісії/еквайрингу платіжних інструментів, що емітуються (уключаючи електронні платіжні засоби, передплачені платіжні інструменти), та здійснення розрахунків з їх використанням.

З огляду на вимоги Положення № 164 документ за операцією з використанням платіжних інструментів (квитанція платіжного терміналу) має надаватися за платіжними операціями з переказу коштів, що були ініційовані з використанням платіжних інструментів (електронних платіжних засобів – далі ЕПЗ) через платіжні термінали (віртуальні або фізичні).

Квитанція платіжного терміналу може бути в паперовій та/або електронній формі (пункт 156 розділу VIII Положення № 164).

Під час здійснення операцій з використанням ЕПЗ у сфері електронної комерції та системах дистанційного обслуговування дозволяється формування в електронній формі документа за операцією з використанням ЕПЗ за умови доставки його користувачу.

Водночас, згідно з роз'ясненням Національного банку України (лист від 28.11.2019 № 57-0007/62082) квитанція, отримана при здійсненні розрахунку за допомогою ЕПЗ, не є розрахунковим документом у розумінні Закону № 265 та не підтверджує факт продажу товару (отримання послуг), а лише підтверджує ініціювання переказу коштів з рахунку держателя ЕПЗ.

Зауважуємо, що у разі коли держатель платіжного інструменту (платіжної картки) ініціює через надавача платіжних послуг (як еквайра/надавача платіжних послуг, який уклав договір з еквайром) платіжну операцію на користь отримувачів (комунальних підприємств, торговців, фізичних осіб, поштового оператора тощо), надавач платіжних послуг не є ані платником, ані отримувачем за такою платіжною операцією. У такому разі платником (фактичним) є відповідний держатель платіжної картки, а отримувачем (фактичним) – відповідне комунальне підприємство, торговець, фізична особа, поштовий оператор тощо.

Враховуючи викладене, якщо споживач, використовуючи мережу Інтернет, замовив товар (роботи, послуги), і розрахунок було здійснено із застосуванням ЕПЗ за допомогою платіжних сервісів, такі операції здійснюються із обов'язковим застосуванням РРО саме продавцем товарів (робіт, послуг) та наданням споживачу розрахункового документу встановленої форми (фіскальний касовий чек з РРО / ПРРО).

Водночас, при визначенні відносин суб'єкта господарювання з отримувачем товару (роботи, послуги) в обов'язковому порядку слід визначати місце здійснення розрахунків. Тобто, якщо місце здійснення розрахунків визначити неможливо (наприклад: отримання споживачем комп'ютерних програм, електронних книжок, довідок, висновків, експертних оцінок тощо виключно в електронній формі), то у такому випадку застосування є необов'язковим. У інших випадках (тобто фізичне отримання споживачем товарів, послуг або приймання робіт) суб'єкт господарювання зобов'язаний застосовувати РРО на загальних підставах.

При цьому розрахунковий документ повинен бути сформований та надрукований не пізніше вручення товару (надання послуги, приймання роботи), а у випадку одночасного отримання оплати та передачі товарів, робіт, послуг покупцю – під час проведення розрахунків за них.

Просимо суб'єктів господарювання взяти зазначену інформацію до відома та використовувати при здійсненні господарської діяльності з метою недопущення порушень вимог чинного законодавства і уникнення непорозумінь з контролюючими органами під час проведення перевірок.